

Avdelningen för energiberedskap
beredskapslagring@energimyndigheten.se

PM Grunder för beräkning av lagringsavgifter enligt lag (2012:806) om beredskapslagring av olja (LOBO)

Sammanfattning

Inför varje nytt lagringsår (1 juli – 30 juni nästkommande år) ska Energimyndigheten underrätta lagringsskyldiga om grunderna för beräkning av de lagringsavgifter som kommer åläggas dem, om brister i lagret uppstår under året.

Förordning (2012:873) om beredskapslagring av olja:

26 § Beräkning av en lagringsavgifts kapitalkostnad ska grundas på genomsnittlig marknadsmässig ränta och varukostnad under den kalendermånad som föregått bristen i lagret.

Energimyndigheten ska inför varje lagringsår underrätta dem som är lagringsskyldiga om grunderna för beräkning av lagringsavgifter.

Inför lagringsåret har Energimyndigheten gjort en översyn av lagringsavgiftsberäkningsmetodiken så det är i enlighet med de krav som specificeras i LOBO, samt i Förordning (2012:873) om beredskapslagring av olja (FOBO).

Bakgrund

Lagringsavgiftsmodellen har som grundprincip att den fulla kostnaden för beredskapslagringen alltid ska betalas av den lagringsskyldige som haft brist. Därutöver kommer en rörlig straffsats ovanpå själva produktpriset per kubikmeter tas ut som ökar ju fler dagar bristen pågått. På så sätt kostar en flera dagars brist proportionellt sett mer än en få dagars brist.

Sverige är genom IEP-avtalet (Internationella energiorganet IEA:s grundläggande dokument) och EU:s oljelagringsdirektiv (2009/119/EG) förbundet att hålla beredskapslager motsvarande 90-dagars nettoimport. Brister i beredskapslagret kan i förlängningen leda till bötfällning av Sverige i EU. Dessutom är det av vikt för allmänhetens tilltro till den krishanteringsförmåga som beredskapslager av olja och drivmedel innebär, att det finns avgiftsinstrument som upprätthåller efterlevnaden av lagringsskyldigheten.

Lag och förordning

Enligt Lag (2012:806) om beredskapslagring av olja gäller:

8 kap. Lagringsavgift och förseningsavgift

7 § En lagringsavgift ska tas ut av en lagringsskyldig som inte håller lager i den omfattning som har beslutats.

Lagringsavgiftens storlek ska beräknas per dag och motsvara kapitalkostnaden för den mängd bränsle som bristen i lagret uppgår till, med ett kostnadstillägg på högst 1 000 procent av kapitalkostnaden.

En lagringsavgift får sättas ned eller efterskänkas om det finns synnerliga skäl.

Indrivning

9 § Om en lagringsavgift eller en förseningsavgift inte har betalats efter betalningsuppsmaning ska avgiften lämnas för indrivning. Vid indrivning får verkställighet enligt utsökningsbalken ske.

10 kap. Överklagande

1 § Beslut [...], om lagringsavgift enligt 8 kap. 7 § [...] får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

2 § Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

3 § Ett beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen gäller omedelbart om något annat inte har angetts i beslutet.

Enligt Förordning (2012:873) om beredskapslagring av olja gäller:

25 § Det kostnadstillägg som avses i 8 kap. 7 § lagen (2012:806) om beredskapslagring av olja ska beräknas per lagringsbränsle och för det lagringsår när lagret uppvisar brist och utgöra

- 1. 300 procent av kapitalkostnaden för de första tio dagarna,*
- 2. 400 procent av kapitalkostnaden för de därpå följande tio dagarna, och*
- 3. 500 procent av kapitalkostnaden för de därpå följande dagarna.*

Om en brist i lagret visar sig vara större än vad som rapporterats av den lagringsskyldige, ska vart och ett av kostnadstilläggen i första stycket fördubblas för den brist under lagringsåret som inte har rapporterats.

26 § Beräkning av en lagringsavgifts kapitalkostnad ska grundas på genomsnittlig marknadsmässig ränta och varukostnad under den kalendermånad som föregått bristen i lagret.

Energimyndigheten ska inför varje lagringsår underrätta dem som är lagringsskyldiga om grunderna för beräkning av lagringsavgifter.

Beräkning av lagringsavgift

Lagringsavgiften för lagringsbränslena *motorbensin*, *flygfotogen*, *dieselbränsle/eldningsolja 1* samt *övriga eldningsoljor* beräknas utifrån genomsnittliga produktpriser för föregående månad. Energimyndigheten eftersträvar att beräkningen av lagringsavgiften ska vara transparent och enkel. Lagringsskyldige som haft brist ska på begäran av Energimyndigheten redovisera produktpriset för produkten under den kalendermånad som föregått bristen. Energimyndigheten hämtar det månatliga genomsnittliga ränteunderlaget och valutakurs från den av Riksbanken publicerade styrräntan och valutakurs under den kalendermånad som föregått bristen.

Lagringsavgiften, som den definieras i lag och förordning, består av **kapitalkostnad** (genomsnittlig marknadsmässig ränta och varukostnad), samt ett **kostnadstillägg** (som trappas upp ju fler bristdagar som inträffar, samt dubblas om bristen inte rapporterats till Energimyndigheten av lagringsskyldig utan konstaterats av myndigheten i efterhand). Summan av dessa två komponenter, utgör **lagringsavgiften**, som är den avgift som debiteras lagringsskyldig efter att lagerbrist konstaterats.

Kapitalkostnad

I första steget tas **varukostnaden** fram genom att lagringsbränslets produktpris multipliceras med den volym man har i brist, samt dess genomsnittliga marknadsmässiga ränta. Den totala varukostnaden (som i detta skede motsvarar volymdelen av lagringsskyldigheten på årsbasis) delas med 365 för att få fram ett dagsvärde och multipliceras slutligen med antalet dagar som bristen uppgått till.

Ränta

Utvecklingen av marknadsräntan följer styrräntan. I formeln för lagringsavgift sätts marknadsräntan till genomsnittlig styrräntan under den kalendermånadan som föregått brist i lager, med en addering av 2,25 %, exempel i juli 2025 var genomsnittliga styrräntan 2,00 %. Marknadsräntan vid beräkning av lagringsavgiften för november 2018 skulle således resultera i 4,25 % (2,00 % + 2,25 %).

I exemplen nedan så kommer räntesatsen ovan att tillämpas.

Kostnadstillägg

Som påföljd, utöver lagringsskyldigs ersättning av kapitalkostnaden för bristande volym på dagsbasis, stipulerar FOBO att ett kostnadstillägg görs på kapitalkostnaden. Med kostnadstillägget stärks incitamentet att efterleva lagringsskyldigheten, speciellt då det eskalerar ju fler bristdagar man har under ett lagringsår. Förordningen stadgar ett kostnadstillägg om:

300 % av kapitalkostnaden för de första tio dagarna,
400 % av kapitalkostnaden för de därpå följande tio dagarna och,
500 % av kapitalkostnaden för de därpå följande dagarna,

Kostnadstillägget ska dubblas för bristen som är större än vad som rapporteras av den lagringsskyldige under lagringsåret.

Lagringsavgiften är summan av kapitalkostnaden och kostnadstillägget. Avrundat till hela kronor.

Uträkningsexempel

I beräkningen av lagringsavgiften avrundas delsummorna till närmaste hela kronor.

Ingångsvärden

Volym: Beräkningsexempel av lagringsavgift utgår från en brist på 1000 m³ för produktgruppen motorbensin under augusti 2025.

Produktpris: 6 510 kr / m³ (juli 2025)

Antal dagar: 30 (augusti)

Styrränta: 2,00 % (Riksbankens månatliga genomsnitts styrräntan juli 2025)

Marknadsränta: 4,25 % (2,00 % + 2,25 %)

dd = dagar per år

1. Brist under 1 dag i augusti 2025:

Varukostnad: $6\,510 \text{ kr/m}^3 * 1000 \text{ m}^3 * 4,25 \% = 276\,675 \text{ kr}$

Varukostnad dagsvärde: $276\,675 \text{ kr} / 365 \text{ dd} = 758 \text{ kr}$

Kapitalkostnad: $758 \text{ kr} * 1 \text{ bristdag} = 758 \text{ kr}$

Vid brist i 1 dag så medför detta till ett kostnadstillägg på 300 % av kapitalkostnaden.

Kostnadstillägg: $758 \text{ kr} * 3 [300 \%] = 2\,274 \text{ kr}$

Lagringsavgift: $758 \text{ kr} + 2\,274 \text{ kr} = 3\,032 \text{ kr}$

2. Brist under 10 dagar i augusti 2025:

Varukostnad: $6\,510 \text{ kr/m}^3 * 1000 \text{ m}^3 * 4,25 \% = 276\,675 \text{ kr}$

Varukostnad dagsvärde: $276\,675 \text{ kr} / 365 \text{ dd} = 758 \text{ kr}$

Kapitalkostnad: $758 \text{ kr} * 10 \text{ bristdagar} = 7\,580 \text{ kr}$

Vid brist i 10 dagar så medför detta ett kostnadstillägg på 300 % av kapitalkostnaden.

Kostnadstillägg: $7\,580 \text{ kr} * 3 [300 \%] = 22\,740 \text{ kr}$

Lagringsavgift: $7\,580 \text{ kr} + 22\,740 \text{ kr} = 30\,321 \text{ kr}$

3. Brist under 15 dagar i augusti 2025:

Varukostnad: $6\,510 \text{ kr/m}^3 * 1000 \text{ m}^3 * 4,25 \% = 276\,675 \text{ kr}$

Varukostnad dagsvärde: $276\,675 \text{ kr} / 365 \text{ dd} = 758 \text{ kr}$

Kapitalkostnad: $758 \text{ kr} * 15 \text{ bristdagar} = 11\,370 \text{ kr}$

Vid brist i 15 dagar så medför detta att kostnadstillägget för de första 10 dagarnas kapitalkostnad multipliceras med 300 % och de resterande 5 dagarnas kapitalkostnad med 400 %, se nedan.

Kostnadstillägg: $7\,580 \text{ kr} [\text{kapitalkostnad } 10 \text{ dagar, dag } 1-10] * 3 [300 \%]$
 $+ 3\,790 \text{ kr} [\text{kapitalkostnad } 5 \text{ dagar, dag } 11-15] * 4 [400 \%]$
 $= 22\,740 \text{ kr} + 15\,160 \text{ kr} = 37\,901 \text{ kr}$

Lagringsavgift: $37\,901 \text{ kr} + 11\,370 \text{ kr} = 49\,271 \text{ kr}$

4. Brist under 21 dagar i augusti 2025:

Varukostnad: $6\,510 \text{ kr/m}^3 * 1000 \text{ m}^3 * 4,25 \% = 276\,675 \text{ kr}$

Varukostnad dagsvärde: $276\,675 \text{ kr} / 365 \text{ dd} = 758 \text{ kr}$

Kapitalkostnad: $758 \text{ kr} * 21 \text{ bristdagar} = 15\,918 \text{ kr}$

Vid brist i 21 dagar så medför detta att de första 10 dagarnas (dag 1 om 10) kapitalkostnad multipliceras med 300 % och de därpå följande 10 dagarna (dag 11 tom dag 20) kapitalkostnad multipliceras med 400 % och de därpå följande dagarnas (från och med dag 21) kapitalkostnad multipliceras med 500 %.

Kostnadstillägg: $7\,580 \text{ kr} [\text{kapitalkostnad } 10 \text{ dagar, dag } 1-10] * 3 [300 \%]$
 $+ 7\,580 \text{ kr} [\text{kapitalkostnad } 10 \text{ dagar, dag } 11-20] * 4 [400 \%] + 758 \text{ kr}$
 $[\text{kapitalkostnad } 1 \text{ dag, dag } 21] * 5 [500 \%] = 22\,740 \text{ kr} + 30\,321 \text{ kr} + 3\,790$
 $\text{kr} = 56\,851 \text{ kr}$

Lagringsavgift: $56\,851 + 15\,918 \text{ kr} = 72\,769 \text{ kr}$